

κληρονόμοις καί διαδόχοις αὐτῶν ... Καί ἵνα κατὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου μὴ πῆσουν ἢ ἐλθοῦσιν οὐδέποτε τὸν μέλλοντα κερῶν κατεναντίας αὐτῶ, ὑπεσχέθησαν διὰ μέρος αὐτῶν καί τῶν κληρονόμων αὐτῶν εἰς πῖνῃν καί ὑποπῖνῃς ἡπέρπιρων πεντήκοντα, τὴν μὲν ἡμῖν ἐκ ταύτης τῆς πινῆς ζημηοῦσθω ὁ μὴ στέργων πρὸς τὸ μέρος τὸ στέργοντι τὴν δὲ ἑτέραν ἡμῖν εἰς τὴν δουκικὴν καί αὐθεντικὴν ἡμῶν κόρτην. Καί τῆς πινῆς ταύτης πληρουμένης ἢ καί ἀπληρότου ἢ χαριτομένης ἀφεθίσσης, τὸ παρὸν ἐγγράφον μενέτω ἐν τι αὐτοῦ εἰσχύϊ στερεῶν καί ἀπαρασάλευτον. Ἐπὶ τούτης καί σωματικῶς ὄρκον ἐπίησαν εἰς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλια ἔμπροσθεν εἰς τὴν αὐλὴν κυρ Ἰωάννου τοῦ Καβάσιλλα, εἰς χορίον τοῦ Παλεοχορίου νήσου Κορυφῶν, τοῦ ἔχην, κρατῆν καί στέργην τὸ παρὸν νομικᾶτον ἐγγράφον στερεῶν, ἀλλιθές καί ἀπαρασάλευτον. Ἔτσι δὲ ὁ προηριμένος κυρ Ἰωάννης ὁ Καβάση-
λας, Γεώργιος καί ἡ μήτηρ αὐτοῦ Σταματοῦ ἀπετάγισαν παραγραφάς φόβου, δόλου καί
δυναστείας, λύμπελλον καί περικούλλον καί παντίαν ἑτέραν δίκην τὴν βοηθοῦσαν αὐτῶν,
καί τὸν νόμον τὸν λέγοντα ὅτι γίνεκε ἁπόταξης μὴ χριζέτω. Ἔτι καί πᾶσας τὰς ἐξόδους
ἄσπερ ἐμελεν πῆσῃ ὁ στέργων πρὸς τὸ μέρος τὸ μὴ στέργοντι ἐν κόρτη ἢ ἐξοθεν κόρτης
δίκεω ἐγκαλεσμῶ καί αὐτὸ ζημιοθήσεται ἥσα χορῆς λόγου καί προφάσεως ...».

6α

1395-1496. Νοταριακά ἐγγράφα. Μεθώνη, Ναύπακτος, Πάτρα.

E. Gerland, *Neue Quellen zur Geschichte des lateinischen Erzbistums Patras*, Leipzig 1903, σ. 181-184 αρ. 6.5-6.6, σ. 194-197 αρ. 6.10-6.11, σ. 217-218 αρ. 6.13, σ. 235-241 αρ. 6.27-6.28.

ΔΩΡΕΑ ΔΥ ΖΩΗ

1397, 5 Μαΐου

«Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καί τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀμήν.
Κωνσταντῖνος ἱερεὺς ὁ Τοῦρας ἀμπέλιον ἔχων εἰς τὸν Λόγκον φράγγον εἰς τόπον τῆς
κούρτης διὰ δεκατίαν καὶ μόνην· ὁποῖον ἀμπέλιον καὶ πᾶν, εἴτι δίκαιον ἔχω ἐν αὐτῶ,
μὴ ἔκ τινος βίας ἢ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐξ οἰκείου μου καλοῦ καὶ εὐδιαθέτου θελήματός τε
καὶ προαιρέσεως ἐπιδίδωμι χάριν ψυχικῆς μου σωτηρίας καὶ μνημοσύνου μου πρὸς Νι-
κόλαον τὸν υἱὸν Ἰωάννου τοῦ Ἀλληλούια, ἅτε δὴ γράμματα μνούμενος καὶ ἐν προσδοκίᾳ
ἱερωσύνης караδοκούμενος. ἐπιδίδωμι δὲ εἰς κληρονομίαν αὐτοῦ διηνεκὴ καὶ ἀναφαίρετον,
ἵν' ἀπεντεῦθεν ἔχει καὶ οἰκοδεσποτεῖ καὶ νέμεται ὡς οἰκεῖον κτῆμα καὶ ἰδιαίτατον, καὶ τὴν
ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν καὶ παντοίαν εἰσφορὰν καὶ ἐπικαρπίαν ἀπολαμβάνειν ὡς ἴδιος καὶ γνήσιος
οἰκοκύριος, ἔτι δὲ ἐπ' ἀδείας καὶ ἐλευθερίας ἔχειν, κατέχειν, πωλεῖν, χαρίζειν, προικοδοτεῖν,
εἰς θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς ἀφιερεῖν, ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας διδόναι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν,
ποιεῖν ἐπ' αὐτῶ, εἴτι ἄρα καὶ βούλεται, καθὼς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι διαγορεύουσι τοῖς
δεσπόταις ποιεῖν ἐν τοῖς αὐτῶν κτήμασί τε καὶ πράγμασι μὴ παρὰ τινος τὸ σύνολον
κωλυόμενος ἢ τὸ τυχὸν ἐμποδιζόμενος. εἰ δέ ποτε καιροῖς ἢ χρόνοις μετὰμελος ἐγενόμην
ἐγὼ ἢ τις ἄλλος ἀντὶ ἐμοῦ ἢ τῶν ἐξ ἐμοῦ καὶ ἡβουλήθημεν ἐνοχλῆσαι ἢ ἀνακράξαι τὸν
εἰρημένον Νικόλαον ἢ τοὺς κληρονομοδιαδόχους αὐτοῦ ἔνεκεν τοῦ τοιοῦδε ἀμπελίου εἰς
τὸ ἐξῶσαι αὐτοὺς, οὐ μόνον ἵνα μὴ εἰσηκουώμεθιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παντὸς συλλόγου καὶ

κριτηρίου ἐκδιωκόμεθεν καὶ ἐμένωμεν κατακεκριμένοι πρὸς τούτοις νὰ ἐπίπτωμεν καὶ εἰς ποινὴν ὑπερπέρων ἑκατὸν, τὰ ἡμιση εἰς τὴν κούρτην τοῦ αὐθέντου τοῦ μητροπολίτου καὶ τὰ ἡμιση εἰς τὴν μερίαν, καὶ πάλιν τὸ δίκαιον νὰ εἶχεν ὁ εἰρημένος Νικόλαος ἐν τῷ δηλωθέντι ἀμπελῶνι καὶ οἱ κληρονομοδιάδοχοι αὐτοῦ μετὰ πάσης πληροφορίας. τούτου γὰρ χάριν καὶ τὸ παρὸν γράμμα ἐγένετο ἐν τῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτει ατζζ, ἰνδικτιῶνος ε, ἐν μηνὶ Μαίῳ ε ἐνώπιον καὶ μαρτύρων Μανουὴλ τοῦ Θεριανοῦ, Κωνσταντίνου τοῦ Λαυρακοστόμου, Ἀλυσάνδρου τοῦ Κακωνά, Ντεφρὲ τοῦ Θεοδωριτζοπούλου, Νικολάου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀλυσανδροπούλων καὶ Ἀνδρέου τοῦ Ληστοπούλου. ὅπερ καὶ ἐβουλλώθη μετὰ τῆς ἡμετέρας βούλλης καὶ ἐπεδόθη τῷ ἄνωθεν ἤδη διαληφθέντι Νικολάῳ τῷ υἱῷ Ἰωάννου τοῦ Ἀλληλούια εἰς βεβαίωσιν καὶ σύστασιν αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ὁρώντων καὶ ἀκουόντων ἀσφάλειαν.

(Σημεῖον νομικοῦ.) Καὶ ἐγὼ Θεόδωρος ἱερεὺς ὁ Πίγκης, ἐξ αὐθεντικῆς δυνάμεως νομικὸς ὢν Παλαιῶν Πατρῶν, ταῦτα πάντα οἰκεία μου χειρὶ ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα καὶ δῆλα τοῖς πᾶσιν ἐποιησάμην καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου τοῦδε σημείου ἐπεσφραγισάμην παρακληθεὶς ὑπ' αὐτῶν».

ΠΑΚΤΩΣΗ

1404, 9 Ιανουαρίου

«Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀμήν.

Γαλβάν[ο] δὲ Στάμπις ἐξάμπελον εὐρὼν εἰς τὴν στήθειαν, ὅπερ κατέχω, τὸ λεγόμενον Παλουκιάνικον, ὅπερ ἐπεκράτει Ἰωάννης ὁ Ἀλληλούιας, τῷ χρόνῳ ἤδη διαφθαρὲν καὶ εἰς ἀπορίαν ἀποκλίνοντα καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔστρεψεν ἐκείνός με, διὰ τοῦδ' ἐν τῷ ἀβαντζαρίῳ. ἔπειθ' ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς ἐπιτημένης σταλῆς καὶ ἵνα μὴ τελέως ἐξημωθῇ καὶ ἀσυνφορὸν διατελῇ, πακτόνῳ αὐτὸ πρὸς τὸν εἰρημένον Ἰωάννην τὸν Ἀλληλούια, ὥς ἵνα ἐπιμεληθῇ καὶ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναστήσῃ αὐτὸ, καὶ ἔχει ἐν κληρονομήματι αὐτοῦ ἀναφαιρέτω, ἐπιδίδειν τε κατ' ἔτος πρὸς με καὶ τοὺς ἐμοὺς διαδοχοὺς ἐνέωρεν τούτου τῇ ἐορτῇ τοῦ μεγάλου πάσχα κριὸν ἓνα καὶ οὐχὶ πλέον, πληροῖν δὲ καὶ τὴν δεκατίαν μόνος ἀπὸ τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ἀμπελίου εἰς τὴν κούρτην ἀπὸ δὲ τὰς εὐρισκομένας ἐλαίας ἀρτίως καὶ δένδρα ἕτερα, ἵνα μεριζώμεθεν αὐτὰ ἐξ ἴσου· εἰ δὲ καὶ προσαναστήσῃ ἕτερα δένδρα ἐκεῖσε αὐτός, νὰ εἶναι διὰ λόγου του εἰς τὴν νομὴν καὶ κατάστασιν τοῦ ἀμπελίου. καὶ ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔχει ὁ δηλωθεὶς Ἰωάννης ὁ Ἀλληλούιας τὸ αὐτὸ ἐξάμπελον κατὰ τὴν ἄνωθεν περιλογὴν ἐν παντοίᾳ αὐτοῦ δεσποτεία καὶ κυριότητι, ὥστε κατέχειν καὶ οἰκοδεσποτεῖν αὐτὸ ἐν κληρονομήματι διηνεκῇ καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν καὶ παντοίαν πρόσοδον καὶ ἐπικαρπίαν ἀπολαμβάνειν ἐλευθερίως ὥς οἰκεῖον κτῆμα καὶ ἰδιαιτάτον, ἀρκούμενος εἰς τὴν ἄνωθεν συμπεφωνημένην νομὴν τοῦ ἐνὸς κριοῦ κατ' ἔτος ἐν τῷ μεγάλῳ πάσχα καὶ τῆς δεκατίας ἐν τῇ κούρτῃ, μὴ πλέον παρὰ τινος συνωθούμενος ἢ ἀπαιτούμενος, ἀλλ' ἐν τούτοις διαμένειν ἀνενόχλητος πάντα καὶ ἀνεπηρέαστος, ἔχων παντοίαν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν μετὰ τοῦ κατέχειν, ἔτι καὶ πωλεῖν, χαρίζειν, προικοδοτεῖν, ἀντικαταλλάττειν, εἰς θεῖους κ. τ. λ. οὗ δὴ χάριν καὶ τὸ παρὸν γράμμα γεγονέναι ἐποίησα ἐν τῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτει αὐδ, ἰνδικτιῶνος ιβ, ἐν μηνὶ Ἰαννουαρίου θ, ἐνώπιον καὶ μαρτύρων Κωνσταντίνου τοῦ Λαυρακοστόμου, Κωνσταντίνου τοῦ Σπανοπούλου, Ματθαίου ντὲ Κανιὸτ, Νικολάου τοῦ Πίγκη καὶ ἐτέρων τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων. ὅπερ καὶ ἐβουλλώθη μετὰ τῆς ἡμετέρας βούλλης καὶ ἐπεδόθη τῷ ἄνωθεν ἤδη διαληφθέντι Ἰωάννῃ τῷ Ἀλληλούια εἰς σύστασιν

αὐτοῦ καὶ διαμονὴν διηνεκῇ, βεβαίωσίν τε καὶ ἀσφάλειαν ἀναμφί[λεκτ]ον πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα ὁρῶντων καὶ ἀκουόντων.

(Σημεῖον τοῦ νομικοῦ.) Καὶ ἐγὼ Θεόδωρος ἱερεὺς ὁ Πίγκης ἐξ αὐθεντικῆς δυνάμεως νομικὸς ὢν Παλαιῶν Πατρῶν ταῦτα πάντα οἰκεία μου χειρὶ ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα καὶ δῆλα τοῖς πᾶσιν ἐποίησάμην καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου τοῦδε σημείου ἐπεσφραγισάμην παρακληθεῖς ὑπ' αὐτῶν».

ΧΡΕΩΣΤΙΚΟ ΟΜΟΛΟΓΟ ΜΕ ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΟΥ

1496, 1η Μαΐου

«† Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ἀμήν. $\overline{\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma}$, Ἰνδικτιῶνος $\overline{\iota\delta}$, Μαΐου $\overline{\alpha}$, εἰς τὴν Ναυπάκτον ἦγουν εἰς τὸν λιμένα.

Παρήσαν σωματικῶς μῆκρ Ἀνδρέας δεῖ Φραντζέσι ὁ ἀπὸ τῆς Μεθώνης, νῦν δὲ εὕρισκόμενος ἐν Ναυπάκτῳ, καὶ κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ὁ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλιον. εἶπε δὲ ὁ εἰρημένος μῆκρ Ἀνδρέας δεῖ Φραντζέσι, ὅτι ὡς ἐπίτροπος, [ὅπου ἔνι] τοῦ μῆκρ Ἀντωνίου Τέστα τοῦ ποτε μῆκρ Ἰάκουμον, κατὰ πῶς φαίνεται ἢ ἐπιτροπικῇ ἀπὸ τὸ ῥίζι μὲν τὸ τοῦ Ἀναπλίου, γινομένη εἰς τὰς $\overline{\kappa\eta}$ τοῦ νῦν παρελθόντος Ἀπριλίου εἰς τὸ Ἀνάπλιον, γυρεύοντας τὸν εἰρημένον κῦρ Γεώργιον [τὸν] Μελέτην φλωρία ἐνενήντα ἔξ καὶ ἄσπρα σαράντα τρία, ὅπου χρεωστεῖ τὸν εἰρημένον μῆκρ Ἀντωνίου Τέστα, ὅποια εἴσι δι' ἄριστον ἀπολογαριασμόν, ὅπου εἶχαν ἀντάμα, νὰ κάμουν. εἶπε δὲ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος Μελέτης, ὅτι διὰ τῶν εἰρημένων ἄνωθεν φλωρίων τῶν ἐνενήντα ἔξ καὶ ἄσπρων σαράντα τριῶν ὀμπλιγάζεται αὐτὸς καὶ ὀμπλιγᾷ καὶ πάντα τὰ καλὰ τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ὅθεν εὕρισκονται, καὶ τοὺς χρεωφειλέτας αὐτοῦ τὸς εὕρισκόμενους εἰς τὸ Ἀνάπλιον, εἰς τὴν Ἀθήνα καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἔχει πράγματα καὶ χρεωφειλέτας. οὕτως ὀμπλιγᾷ ἀκόμα καὶ τὰ παῖδιά του· ὁμοῦ τὰ καθόλου γεγραμμένα ὀμπλιγᾷ ἕως τελείαν ἀποπληρωμὴν καὶ ἐξόλησιν τῶν εἰρημένων ἐνενήντα ἔξ φλωρίων καὶ τῶν σαράντα τριῶν ἄσπρων. ὅποιον χρεὸς νὰ ὀφείλῃ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης, νὰ πληρώσῃ καὶ νὰ ἐξοφλήσῃ αὐτὸ πρὸς τὸν εἰρημένον ἄνωθεν μῆκρ Ἀντωνίου Τέστα δι' ὅλου τοῦ νῦν ἐρχομένου Σεπτεμβρίου, δίδοντας κατὰ τὸ παρὸν ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ἦγουν τοῦ μῆκρ Ἀνδρέου ντεῖ Φραντζέσι, ὡς ἐπίτροπος, ὅπου ἔνι, φλωρία εἴκοσι. ἅτινα εἴκοσι φλωρία ἔλαβεν ταῦτα ὁ μῆκρ Ἀνδρέας ντεῖ Φραντζέσι. τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα νὰ δώσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸ ἄνωθεν γεγραμμένον τέρμινον. [εἰ δὲ οὐδὲν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸ εἰρημένον τέρμινον], νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἄδειαν ὁ εἰρημένος μῆκρ Ἀντωνίου Τέστα, νὰ σφίξῃ καὶ νὰ στρέψῃ καὶ νὰ περιορίσῃ τοῦ εἰρημένου κῦρ Γεωργίου τοῦ Μελέτου τὰ παντοῖα καλὰ αὐτοῦ, τὰ ἄνωθεν εἰρημένα, ὅθεν εὕρισκονται. ἔτι εἶπεν ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ὁ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλιον, ὅτι ἔστοντας εἰς τὸ Ἀνάπλιον ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης εἶπεν ἐκεῖσε ἔμπροσθεν παρακαλεσμένων μαρτύρων, τοῦ εὐγενοῦς μῆκρ Ἀγγέλου Κερίνη καὶ κῦρ Λινάρδου τοῦ Μεντζολά, ὅπως ὀμπλιγάρησεν ἐκεῖ εἰς τὸ Ἀνάπλιον τοῦ εἰρημένου μῆκρ Ἀντωνίου Τέστα τὰ καθόλου αὐτοῦ σπαρτὰ, ὅθεν εὕρισκονται, ἔτι τε καὶ τοὺς χρεωφειλέτας αὐτοῦ. αἱ ὁποῖαι ὀμπλιγατζιόνες θέλει καὶ στέργει καὶ βεβαιοῖ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης, [καὶ] ἐκείνην, ὅπου εἶπεν εἰς τὸ Ἀνάπλιον, καὶ ταύτην, ἣν ἐποίησεν εἰς τὴν Ναυπάκτον.

Εἰς ἀσφάλειαν ἐποίησεν τὸ παρὸν γράμμα ἐν Ναυπάκτῳ, ἐνώπιον καὶ παρακληθέντων μαρτύρων, κῦρ Χριστόφαλου Φαλιερ, κῦρ Γεωργίου τοῦ Γκρεκοπούλου καὶ κῦρ Νικολάου τοῦ Βορίση.

(Σημείον τοῦ νοταρίου.) Ἰωάννης ὁ Ἀργὺν τῇ δυνάμει δεσποτικῇ νοτάριος ὧν φανερός ἐγγραφα καὶ ὑπέγραφα ἐν Ναυπάκτῳ, ἐν ᾧ ἐτέθη καὶ τὸ παρὸν σημεῖον ...»

7

1400-1494. Νοταριακές πράξεις. Κέρκυρα.

Σ. Καρύδης, «Ἀντίγραφα νοταριακῶν πράξεων τοῦ 15^{ου} αἰ. στὰ κατὰστιχα τοῦ Κερκυραίου νοταρίου ἱερέα Σταματίου Κοντομάρη», *Παρνασσός* 41 (1999), σ. 164 -169, αρ. 1-3.

8

1414-1789. Νοταριακές πράξεις. Κέρκυρα.

Χρύσα Μαλτέζου, «Ἀρχειακές μαρτυρίες γιὰ πέντε μεταβυζαντινοὺς ναοὺς τῆς Κέρκυρας», στον τόμο *Εὐφρόσυον*, τ. I, σ. 316-319.

9

1417. Διαθήκη (ιδιωτικό δικαιοπρακτικό έγγραφο). Κρήτη.

E. L e g r a n d, «Testament de Nil Damilas», *Revue des Études Grecques* 4 (1891), σ. 180-181.

9α

1430. Διαταγή οθωμανοῦ αξιωματούχου. Ἰωάννινα.

A. R i g o, «Lo Horismòs di Sinân Pascià, la presa di Ioannina (1430) e la «dettera» del sultano Murâd II», *Θησαυρίσματα* 28 (1998), σ. 62.

9β

1432. Νοταριακό έγγραφο. Κέρκυρα.

Σ. Ασωνίτης, «Ἐγγραφα αναφερόμενα στην ἐκκλησιαστική περιουσία στην Παλαιόπολη τῆς Κέρκυρας κατὰ το 14^ο καὶ 15^ο αἰ.», *Εῶα καὶ Ἑσπέρια* 3 (1996-1997), σ. 29-32, αρ. 3.

10

1436. Διαθήκη (ιδιωτικό δικαιοπρακτικό έγγραφο). Χάνδακας.

Μ. Μανούσας, «Ἡ διαθήκη τοῦ Ἀγγελοῦ Ἀκοτάντου 1436, ἀγνώστου Κρητικοῦ ζωγράφου», *ΔΧΑΕ* 2 (1960-1961), σ. 146-149, αρ. 2.

